

Nustačiusi baudžiamąją atsakomybę už organizavimo veiklą, kuria siekiama sudaryti sąlygas pradėti tarptautinės apsaugos procedūrą asmenims, neatitinkantiems nacionalinių šios apsaugos suteikimo kriterijų, Vengrija pažeidė Sąjungos teisę.

Šios veiklos kriminalizavimas pažeidžia Sąjungos teisės aktų leidėjo užtikrinamų teisių, susijusių su pagalba tarptautinės apsaugos prašytojams, įgyvendinimą.

2018 m. Vengrija iš dalies pakeitė tam tikrus įstatymus dėl priemonių prieš neteisėtą imigraciją ir priėmė, be kita ko, nuostatas, kuriomis, pirma, buvo įtrauktas naujas prieglobsčio prašymų nepriimtumo pagrindas ir, antra, priskirta prie nusikalstamų veikų organizavimo veikla, kuria siekiama palengvinti prieglobsčio prašymų pateikimą asmenims, neturintiems teisės į prieglobstį pagal Vengrijos teisę, taip pat nustatė judėjimo laisvės apribojimus, taikomus asmenims, kurie įtariamai padarę tokią nusikalstamą veiklą.

Manydama, kad priėmusi šias nuostatas Vengrija neįvykdė įsipareigojimų pagal Procedūrų¹ ir Priėmimo² direktyvas, Europos Komisija Teisingumo Teisme pareiškė ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo.

Teisingumo Teismas, posėdžiaudamas didžiosios kolegijos sudėties, **iš esmės patenkino Komisijos ieškinį.**

Teisingumo Teismo vertinimas

Pirmiausia Teisingumo Teismas nusprendė, kad **Vengrija neįvykdė įsipareigojimų pagal Procedūrų direktyvą³, leidusi atvesti kaip nepriimtina tarptautinės apsaugos prašymą motyvuojant tuo, kad prašytojas atvyko į jos teritoriją per valstybę, kurioje jis nėra persekiojamas ar jam nekyla didelės žalos pavojus arba kurioje užtikrinamas tinkamas apsaugos lygis.** Procedūrų direktyvoje⁴ pateikiamas išsamus atvejų, kai valstybės narės gali pripažinti, kad tarptautinės apsaugos prašymas yra nepriimtinas, sąrašas. Tačiau Vengrijos teisės normose įtvirtintas nepriimtumo pagrindas neatitinka nė vienos iš šių situacijų⁵.

Antra, Teisingumo Teismas nusprendė, kad **Vengrija neįvykdė įsipareigojimų pagal Procedūrų⁶ ir Priėmimo⁷ direktyvas savo nacionalinėje teisėje nustačiusi baudžiamąją atsakomybę už bet**

¹ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (OL L 180, 2013, p. 60) (toliau – Procedūrų direktyva).

² 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/33/ES, kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo (OL L 180, 2013, p. 96) (toliau – Priėmimo direktyva).

³ Procedūrų direktyvos 33 straipsnio 2 dalis, kurioje išvardyti atvejai, kai valstybės narės gali laikyti tarptautinės apsaugos prašymą nepriimtinu.

⁴ Procedūrų direktyvos 33 straipsnio 2 dalis.

⁵ Žr. 2020 m. gegužės 14 d. Sprendimą *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság (C-924/19 PPU ir C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 149, 151 ir 161–164 punktus) (CP Nr. 60/20).*

⁶ Procedūrų direktyvos 8 straipsnio 2 dalis dėl prašytojams patariančių ir juos konsultuojančių organizacijų ir asmenų galimybės su jais susitikti ir šios direktyvos 22 straipsnio 1 dalis, susijusios su teise į teisinę pagalbą ir atstovavimą visais procedūros etapais.

⁷ Priėmimo direktyvos 10 straipsnio 4 dalis dėl, be kita ko, patarėjų teisės klausimais, konsultantų ir asmenų, atstovaujančių nevyriausybinėms organizacijoms, galimybės patekti į sulaikymo centrą.

kurio asmens, kuris vykdydamas organizavimo veiklą padeda jos teritorijoje paprašyti prieglobsčio arba pateikti prieglobsčio prašymą, veiksmus, kai be jokių pagrįstų abejonių gali būti įrodyta, kad šis asmuo žinojo, jog šis prašymas negali būti patenkintas pagal šią teisę.

Tam, kad padarytų šią išvadą Teisingumo Teismas išnagrinėjo, pirma, ar Vengrijos teisės normos, kuriose numatyta ši nusikalstama veika, yra teisių, kylančių iš Procedūrų ir Priėmimo direktyvų, apribojimas ir, antra, ar šis apribojimas gali būti pateisinamas atsižvelgiant į Sąjungos teisę.

Taigi, pirma, patikrinęs, ar tam tikra Procedūrų ir Priėmimo direktyvose nurodyta veikla, kuria teikiama pagalba tarptautinės apsaugos prašytojams, patenka į Vengrijos teisės normų taikymo sritį, Teisingumo Teismas konstatavo, kad ji yra šiose direktyvose įtvirtintų teisių apribojimas. Konkrečiau kalbant, nurodytina, kad **šiomis teisės normomis ribojamos**, pirma, **teisė susitikti su tarptautinės apsaugos prašytojais ir teisė bendrauti su jais**⁸ ir, antra, **prieglobsčio prašytojui užtikrinamos teisės turėti galimybę savo lėšomis konsultuotis su patarėju teisės klausimais ar kitu patarėju, veiksmingumas**⁹.

Antra, Teisingumo Teismas mano, kad **tokio apribojimo negali pateisinti** Vengrijos teisės aktų leidėjo nurodyti tikslai, t. y. **kova su pagalba, teikiama siekiant piktnaudžiauti prieglobsčio procedūra ir pagalba neteisėtai imigracijai, kai pasitelkiamas klaidinimas**.

Dėl pirmojo tikslo Teisingumo Teismas pažymėjo, kad Vengrijos teisės normose taip pat baudžiama už veiksmus, kurie negali būti laikomi sukčiavimu ar piktnaudžiavimu. Iš tiesų, kai tik galima įrodyti, kad atitinkamas asmuo žinojo, jog individas, kuriam padėjo, negalėjo įgyti pabėgėlio statuso pagal Vengrijos teisę, už bet kokią vykdant organizavimo veiklą teikiamą pagalbą siekiant palengvinti paprašyti prieglobsčio ar pateikti prieglobsčio prašymą, gali būti baudžiama baudžiamąja tvarka, net jei ši pagalba teikiama laikantis procedūrinių taisyklių ir nesiekiant suklaidinti sprendžiančiosios institucijos.

Taigi visų pirma baudžiamasis persekiojimas gresia tam, kas padeda paprašyti prieglobsčio ar pateikti prieglobsčio prašymą, nors žino, kad šis prašymas negali būti patenkintas pagal Vengrijos teisės normas, **tačiau mano, kad šios normos prieštarauja**, be kita ko, **Sąjungos teisei**. Taigi šie prašytojai gali negauti pagalbos, kuri jiems leistų vėlesniame šios prieglobsčio suteikimo procedūros etape ginčyti jų situacijai taikytinų nacionalinės teisės normų teisėtumą, atsižvelgiant, be kita ko, į Sąjungos teisę.

Be to, pagal šias teisės normas baudžiama už asmeniui teikiamą pagalbą siekiant paprašyti prieglobsčio arba pateikti prieglobsčio prašymą Vengrijoje, jei jis nebuvo persekiojamas ir jam nekilo persekiojimo pavojus bent vienoje valstybėje, per kurią jis keliavo tranzitu prieš atvykdamas į Vengriją. Tačiau pagal Procedūrų direktyvą draudžiama atmesti prieglobsčio prašymą kaip nepriimtina dėl šios priežasties. Todėl tokia pagalba jokių būdu negali būti prilyginama sukčiavimui ar piktnaudžiavimui.

Galiausiai dėl to, kad pagal jas neatmetama galimybė, jog asmuo gali būti nuteistas baudžiamąja tvarka, jei gali būti konkrečiai įrodyta, kad jis negalėjo nežinoti, jog prašytojas, kuriam jis padėjo, neatitinka prieglobsčio suteikimo sąlygų, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad pagal šias teisės normas asmenys, norintys teikti tokią pagalbą, jau nuo tokio paprašymo ar prašymo pateikimo momento privalo išnagrinėti, ar šis prašymas gali būti patenkintas pagal Vengrijos teisę. Tačiau, viena vertus, iš šių asmenų negalima tikėtis tokios kontrolės, juo labiau kad prašytojams gali būti sunku šiame etape pateikti reikšmingas aplinkybes, leidžiančias jiems gauti pabėgėlio statusą. Kita vertus, dėl to, kad atitinkamiems asmenims gali būti taikoma ypač griežta baudžiamoji sankcija, t. y. laisvės atėmimas, vien dėl to, kad jie negalėjo nežinoti, jog prieglobsčio prašymas bus atmestas, kyla abejonių dėl bet kokios pagalbos, skirtos tam, kad būtų įvykdyti šie du esminiai prieglobsčio suteikimo procedūros etapai, teisėtumo. Taigi šios teisės normos gali labai atgrasyti bet kurį asmenį, norintį teikti pagalbą šiais procedūros etapais, nors šia pagalba siekiama tik suteikti

⁸ Šios teisės pripažįstamos asmenims ar organizacijoms, teikiantiems pagalbą tarptautinės apsaugos prašytojams pagal Procedūrų direktyvos 8 straipsnio 2 dalį ir Priėmimo direktyvos 10 straipsnio 4 dalį.

⁹ Ši teisė užtikrinama Procedūrų direktyvos 22 straipsnio 1 dalyje.

galimybę trečiosios šalies piliečiui pasinaudoti pagrindine teise prašyti prieglobsčio valstybėje narėje, ir jomis viršijama tai, kas būtina tikslui kovoti su sukčiavimu ar piktnaudžiavimu pasiekti.

Dėl antrojo Vengrijos teisės normomis siekiamo tikslo Teisingumo Teismas konstatavo, kad pagalbos teikimas siekiant paprašyti prieglobsčio arba pateikti prieglobsčio prašymą valstybėje narėje negali būti laikomas veikla, padedančia trečiosios šalies piliečiui neteisėtai atvykti į šios valstybės narės teritoriją ar joje gyventi, todėl Vengrijos teisės normose nustatytas veikos baudžiamumas nėra tinkama priemonė tokiam tikslui pasiekti.

Galiausiai Teisingumo Teismas nusprendė, kad Vengrija neįvykdė įsipareigojimų pagal Procedūrų¹⁰ ir Priėmimo¹¹ direktyvas, atėmusi teisę artintis prie jos išorės sienų bet kuriam asmeniui, kuris įtariamas, vykdydamas organizavimo veiklą, padėjęs paprašyti prieglobsčio arba pateikti prieglobsčio prašymą jos teritorijoje, kai be jokių pagrįstų abejonių gali būti įrodyta, kad šis asmuo žinojo, jog šis prašymas negali būti patenkintas. Šiomis teisės normomis ribojamos šiomis direktyvomis užtikrinamos teisės, kai atitinkamas asmuo įtariamas padaręs nusikalstamą veiką, nes teikė pagalbą minėtomis aplinkybėmis, nors tokių veiksmų kriminalizavimas prieštarauja Sąjungos teisei. Tuo remiantis darytina išvada, kad toks apribojimas negali būti pagrįstai pateisinamas pagal šią teisę.

PASTABA: Ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo valstybei narei, kuri neįvykdė iš Sąjungos teisės kylančių įsipareigojimų, gali pareikšti Komisija arba kita valstybė narė. Teisingumo Teismui konstatavus, kad įsipareigojimai neįvykdyti, atitinkama valstybė narė privalo nedelsdama įvykdyti šį sprendimą.

Jeigu Komisija mano, kad valstybė narė neįvykdė sprendimo, ji gali pareikšti naują ieškinį dėl piniginių sankcijų taikymo. Tačiau, jei Komisijai nepranešama apie direktyvą į nacionalinę teisę perkeliančias nuostatas, jos prašymu Teisingumo Teismas gali paskirti piniginę sankciją jau pirmajame sprendime dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Nuotraukas iš sprendimo paskelbimo posėdžio galima rasti „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106

¹⁰ Procedūrų direktyvos 8 straipsnio 2 dalis, 12 straipsnio 1 dalies c punktas ir 22 straipsnio 1 dalis.

¹¹ Priėmimo direktyvos 10 straipsnio 4 dalis.